

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18210

Tarih : 22.05.2026

45027

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri ERSOY** tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **22.05.2026**

Güldere YARLI
Van Milletvekili

Van, sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal zenginliklerle önemli bir kenttir. Ancak tarihi eserlerin korunmasına yönelik yetersiz uygulamalar, kültürel farkındalık eksikliği, kaçak kazılar, definecilik faaliyetleri ve doğa tahribatı nedeniyle ciddi bir yıkımla karşı karşıyadır. Kentteki birçok tarihi ve doğal alan; bakımsızlık, doğal afetler ve insan kaynaklı müdahaleler sonucu geri dönüşü zor zararlar görmektedir.

Uzmanlar, Van'daki kültürel mirasın korunabilmesi için restorasyon çalışmalarının hızlandırılması, denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve tarihi alanlara yönelik koruma politikalarının etkin uygulanması gerektiğini belirtmektedir.

Van'ın Gürpınar ilçesinde bulunan Norduz Yaylası da bu tahribatın önemli örneklerinden biridir. Zengin florası, endemik türleri ve tarihi yapılarıyla öne çıkan yayladaki kültürel miras alanlarının uzun yıllardır korumasız bırakıldığı ve ciddi tahribata uğradığı ifade edilmektedir.

Basında yansıyan bilgilere göre; Norduz Yaylası'nda bulunan Der Meryem Ana Manastırı, bölgenin en önemli tarihi ve kültürel miras alanlarından biri olarak kabul edilmektedir. Der Meryem Ana Manastırı'nın, tarihi kaynaklara göre yaklaşık 365 odadan oluşan büyük bir manastırdır. Dönemim ilk kadın sığınma evleri tarzında yerlerden biri olduğu, günümüzde definecilik faaliyetleri, kaçak kazılar, doğal koşullar ve bakımsızlık nedeniyle yalnızca 17 odasının ayakta kaldığı aktarılmıştır. Ayrıca bölgenin inanç ve kültür merkezi olduğu belirtilen manastırın, geçmişte Ermeni hacıların Kudüs yolculuğundaki önemli duraklardan biri olduğu; farklı inanç topluluklarının ortak yaşam alanı olarak kullanıldığı ifade edilmektedir.

Tarihi anlatılara göre yaklaşık 16 asırlık geçmişe sahip olan manastırın, efsanevi kral IV. Dırtad ve eşinin mezarlarını barındırdığı; Azize Hripsime ve beraberindeki kadınlar topluluğunun

burada konakladığı belirtilmektedir. Ayrıca manastırın, halk arasında şifa ve umut merkezi olarak kabul edildiği belirtilmektedir.

Ayrıca, Van Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü tarafından 2014 yılında “korunması gereken kültür varlığı” olarak tescillenmiş olmasına rağmen, aradan geçen yıllar içinde yapının korunmasına, restorasyonuna ve güvenliğinin sağlanmasına ilişkin herhangi bir somut çalışmanın yürütülmediği belirtilmektedir. Tescil kararının ardından geçen yaklaşık 12 yıllık süreçte gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle manastırın büyük ölçüde harabeye dönüştüğü basında yer alan ciddi iddialar arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda;

1. Van’ın Gürpınar ilçesinde bulunan Der Meryem Ana Manastırı’nın korunmasına ilişkin Bakanlığınız tarafından bugüne kadar yürütülen herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?
2. 2014 yılında tescillenmesine rağmen söz konusu tarihi yapının korunması ve restorasyonuna yönelik neden herhangi bir proje hayata geçirilmemiştir?
3. Der Meryem Ana Manastırı’nda meydana gelen kaçak kazılar ve definecilik faaliyetleriyle ilgili bugüne kadar kaç adli ve idari işlem yapılmıştır?
4. Tarihi yapının güvenliğinin sağlanması amacıyla alanda düzenli denetim veya koruma çalışması yapılmakta mıdır?
5. Bakanlığınızın Norduz Yaylası ve çevresindeki tarihi-kültürel miras alanlarının korunmasına yönelik özel bir eylem planı bulunmakta mıdır?
6. Van genelinde tarihi eserlerin korunmasına yönelik restorasyon, bakım ve güvenlik çalışmaları için son 10 yılda ayrılan bütçe ne kadardır?
7. Bölgedeki tarihi eserlerin korunması amacıyla yerel halkın bilinçlendirilmesine yönelik herhangi bir eğitim veya farkındalık çalışması yapılmış mıdır?
8. Definecilik faaliyetlerinin önlenmesi amacıyla Van ili genelinde yürütülen denetim ve güvenlik uygulamaları nelerdir?
9. Der Meryem Ana Manastırı’nın UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi’ne alınması veya koruma statüsünün güçlendirilmesine yönelik herhangi bir girişim planlanmakta mıdır?
10. Van’ın tarihi, kültürel mirası ve doğal alanlarının korunmasına yönelik bugüne kadar hangi somut önlemler alınmıştır? Özellikle GES ve HES projelerinin yaylalar, su kaynakları, mera alanları ve tarihi-kültürel miras üzerindeki etkilerine ilişkin herhangi

bir inceleme, denetim veya koruma çalışması yürütölmekte midir? Ekolojik yıkım ve doğa tahribatına yol açtığı yönündeki iddialara karşı hangi tedbirler alınmaktadır?

11. Tarihi yapıların ve kültürel miras alanlarının korunması amacıyla definecilik faaliyetlerine karşı mevcut cezaların caydırıcılığının artırılmasına yönelik Bakanlığınızın yeni bir yasal düzenleme veya denetim çalışması bulunmakta mıdır?
12. Türkiye genelinde son 5 yılda tarihi yapılara, sit alanlarına ve kültürel mirasa yönelik kaç kaçak kazı ve definecilik vakası tespit edilmiştir? Bu vakaların kaçında etkin soruşturma yürütölmüş, kaç kişiye ceza verilmiştir?